

Eduskunta
valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 8.10.2025
HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2026

Teema: TAE 2026 painotukset ja kipupisteet ml. perusväylänpito ja alempiasteisen tieverkon tilannekuva sekä julkisen henkilöliikenteen ja yhteysalusliikenteen palveluostot.

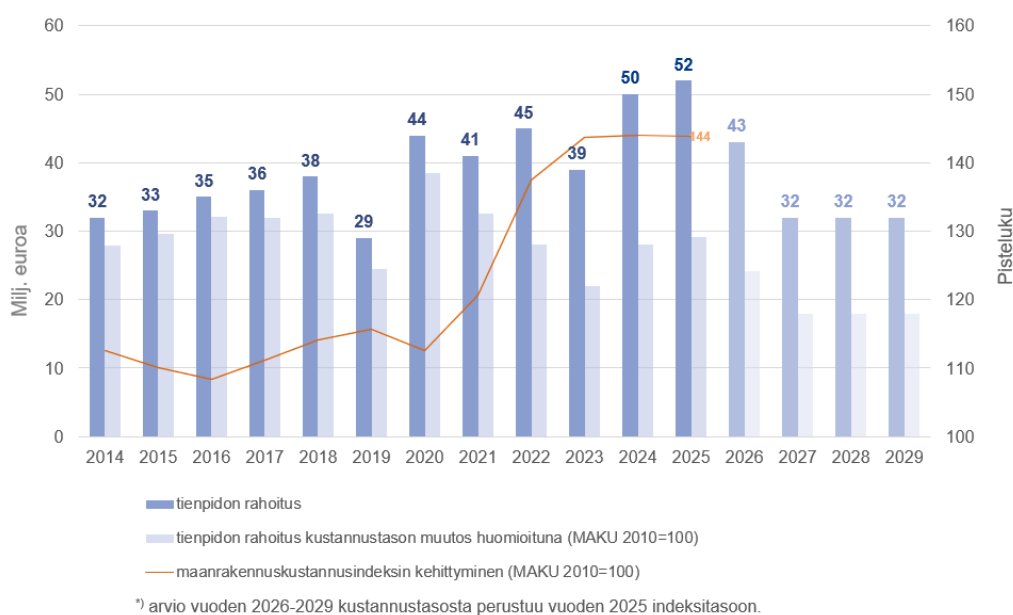
Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta tulla kuuluksi vuoden 2026 talousarviota koskettavassa asiassa (pääluokka 31).

Keski-Suomen hyvä saavutettavuus on keskeinen vetovoimatekijä ja perusta maakunnan kasvulle ja kehitykselle. Jyväskylästä säteittäisesti erkanevien valtateiden ja ratojen hyvä ympärivuotinen liikennöitävyys sekä kansainvälisiin yhteyksiin sujuvasti linkittyvä lentoliikenne on perusta kaupan ja teollisuuden kuljetuksille, julkisen henkilöliikenteen toimivuudelle sekä työmatkaliikenteelle. Elinkeinoelämän kuljetuksien toimintavarmuus edellyttää hyvää liikennöitävyyttä myös alemmalta tieverkolta. Tienpidon toimenpiteillä varmistetaan maanteiden päivittäinen liikennöitävyys sekä vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän tieverkon kunto ja turvallisuus. Toimenpiteissä huomioidaan Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) asettamat tavoitealueet saavutettavuus, kestävyys, tehokkuus ja ilmastomuutoksen hillintä.

21.10.2025

Perusväylänpito (31.10.20) ja alempiasteisen tieverkon tilannekuva

Vuoden 2026 talousarviokehityksiin hallitus esittää, osana määräaikaista investointiohjelmaansa, 118 milj. euroa korjausvelan vähentämiseen. Lisämääräraha on erittäin tervetullut ja tarpeellinen helpottamaan siltojen ja päällysteiden kuntotilannetta. Perusväylänpidon määräraha valtion talousarviossa vähenee vuonna 2026 ja aleneva suunta jatkuu myös vuosina 2027–2029. Tilanne näkyy myös Keski-Suomeen kohdistettavassa perusväylänpidon rahoituksessa. Suuret vaihtelut vuosittaisessa tienpidon perusrahoitustasossa ja korkea kustannustaso viivästyttävät tierakenteiden oikea-aikaista korjaamista.

oitustason kehittyminen Keski-Suomessa vuosina 2014–2025 ja arvio rahoituksesta vuosille 2026–2029 kustannustason muutos huomioituna

Maanrakentamisen kustannustaso nousi vuodesta 2020 vuoteen 2023 yhteensä lähes 30 prosenttia ja on jäänyt korkealle tasolle. Koko tieverkon korjausvelan kasvun taittamisen kannalta tärkeää on päästä Liikenne12 -suunnitelmassa esitettyihin perusväylänpidon rahoitustasoihin.

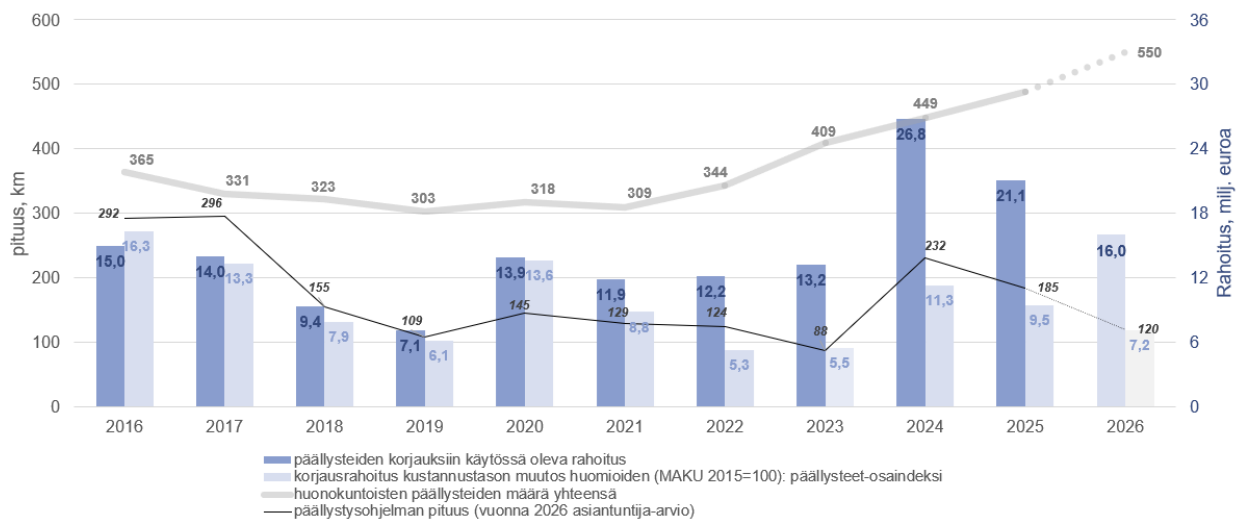
Hallituksen vuoden 2026 talousarvioesityksen perusteella arvio Keski-Suomeen tieverkon perusväylänpitoon saatavasta rahoituksesta on noin 43 milj. euroa, mikä on viisi milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2025. Tienpidon rahoituksesta 16 milj. euroa kohdentuu tieverkon hoitoon, 25 milj. euroa korjauksiin ja kaksi milj. euroa suunnitteluun sekä liikenneturvallisuutta parantaviin pieniin hankkeisiin. Rahoitus sisältää hallituksen investointiohjelman seitsemän milj. euron lisärahoituksen korjausvelan purkuun, jolla pystytään kasvattamaan korjattavien siltojen määrää.

Keski-Suomessa on maanteitä noin 5100 kilometriä, joista päällystettyjä teitä 2800 kilometriä ja sorateitä 2300 kilometriä. Maanteistä 85 prosenttia on alempiasteista tieverkkoa ja loput vilkkaasti liikennöityjä maanteitä. Alemmasta tieverkosta puolet on sorateitä, joista viidennes on liikenteellisesti tai verkollisesti merkittäviä (KVL väh. 150

21.10.2025

ajon/vrk.). Viimevuosina vilkkaasti liikennöity tieverkko on pystytty ylläpitämään liikennettä tyydyttävässä kunnossa. Näillä teillä huonokuntoisuus painottuu erittäin vilkkaasti liikennöidyille tieosuuksille, joille talven jälkeen joudutaan usein asettamaan väliaikaisia nopeusrajoituksia päällysteen reikiintymisen tai purkautumien vuoksi. Korjausvelan vähentämiseen saadulla lisärahoituksella päällysteiden korjauksia on pystytty ulottamaan vilkkaasti liikennöidyn tieverkon ulkopuolelle, keskivilkkaalle tieverkolle. Nämä korjaukset ovat kalliita, koska päällysteen uusiminen edellyttää myös tien huonokuntoisen rakenteen parantamista. Merkittävästä määräaikaisesta lisärahoituksesta huolimatta vähäliikenteisellä päällystetyllä tieverkolla (KVL alle 500 ajon/vrk) ei pystytä huonokuntoisuutta vähentämään.

Vuonna 2026 päällysteiden korjauksiin on käytössä 16 milj. euroa, jolla arvioidaan korjattavan noin 120 kilometriä. Korjaukset painottuvat vilkkaalle ja keskivilkkaalle tieverkolle. Kalliit rakenteiden parantamiskohteet, korkea kustannustaso ja hankintakilpailutuksien tulokset vaikuttavat merkittävästi rahoituksella saatavaan kokonaisuuteen.

* Vuosina 2025 ja 2026: kuntotiedot ovat ennusteita ja arvio kustannustasosta perustuu vuoden 2025 indeksitasoon

kuntokehitys ja korjauksiin käytetty rahoitus Keski-Suomessa

Lumen sulaminen, routa ja runsaat sateet rapaattavat tierakenteita. Vilkkaasti liikennöidyillä teillä raskaan liikenteen kuormat nopeuttavat rakenteiden vaurioitumista. Viime vuosina on jouduttu asettamaan aikaisempia vuosia enemmän rajoituksia äkillisesti syntyneiden rakennevaurioiden vuoksi (tiesortumat, kallioleikkauksien sortumat, tulvavesien aiheuttamat syöpmät ja siltojen liikuntasaumavauriot). Keuruun Haapamäellä äkillisen tiesortuman johdosta on valtatie suljettu liikenteeltä heinäkuusta marraskuun puoliväliin asti. Äkillisesti syntyneillä vaurioilla voi olla suuria vaikutuksia kansalaisten ja elinkeinoelämän liikkumiseen, koska sortumapaikan kiertäminen vaikuttaa valikoitavissa oleviin reitteihin laajalti.

21.10.2025

Keski-Suomen maanteillä on 1000 siltaa, joiden kuntotilannetta seurataan vuosittain. Korjaukset painottuvat tyydyttävä- ja huonokuntoisiin siltoihin. Tyydyttäväkuntoisten siltojen ylläpitokorjauksilla pyritään hillitsemään korjausvelan kasvua. Korjauksilla varmistetaan siltojen turvallinen käyttö ja rakenteiden kesto teknisen käyttöiän tavoitteiden mukaisesti. Huonokuntoisien siltojen kappalemäärä on viimeisten vuosien aikana tasaisesti kasvanut ja vuonna 2025 maanteillä on 83 huonokuntoista siltaa, joiden yhteenlaskettu kansineliömäärä on 20 000 m². Puolet huonokuntoista kansineliöistä on vilkkaasti liikennöidyllä tieverkolla ja lähivuosina korjausohjelmassa on valtateiden isoja risteys- ja ylikulkusiltoja. Vuonna 2025 korjauksiin on käytössä seitsemän milj. euroa.

Huonokuntoiset tievarsien varusteet, kuten kaiteet, melusuojaukset, pohjavesisuojaus ja valaistukset odottavat kipeästi korjausta, jotta niiden toimivuus voidaan jatkossa varmistaa. Vuonna 2026 varusteiden ja laitteiden sekä sorateiden korjausvelka kasvaa, koska kunnon kannalta välttämättömiä korjauksia ei pystytä tekemään. Rahoituksessa pystytään varautumaan vain turvallisuutta vaarantaviin äkillisiin korjaustarpeisiin.

Väyläverkon kehittäminen (31.10.77)

Aiempina varainhoitovuosina on päätetty väylähankkeista valtatiellä 4 välillä Äänekoski-Viitasaari – tieosuuden kehittämisestä (50 milj. euroa), valtatiellä 4 Leivonmäen pohjoispuolella ohituskaistojen rakentamisesta (14 milj. euroa), valtatiellä 4 Oravasaaren eritasoliittymän rakentamisesta (7 milj. euroa) ja valtatiellä 9 Lievestuoreen kohdan tiejärjestelyistä (30 milj. euroa), maantiellä 642 Äänekosken sillan uusimisesta (15 milj. euroa), valtatiellä 4 Palokan kohdan tiejärjestelyistä (15,5 milj. euroa). Hankkeiden rakentaminen on käynnissä tai käynnistymässä suunnitelmien mukaisesti.

Hallituksen nimeämät kiireellisesti edistettävät suunnittelukohteet sisältävät Keski-Suomesta kohteen valtatie 4 Vestonmäen kohdalla, josta päätös toteuttamisesta voidaan tehdä vuonna 2026.

ELY-keskus näkee investointihankkeiden käynnistymisen hyvänä. Hankkeilla parannetaan elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta sekä luodaan mahdollisuuksia kuntien maankäytön kehittymiselle. Valtateiden 4 ja 9 palvelutasoa on parannettava edelleen kohti TEN-T – verkon tavoitetilaa. Tämä edellyttää pitkäjänteistä suunnitelmavalmiuden parantamista sujuvuuden ja turvallisuuden ongelmakohdissa, kuten väleillä Kanavuori-Lievestuore ja Korpilahti-Jyväskylä.

21.10.2025

Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (31.20.20.55)

Keski-Suomen ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutason määrittely 2025–2028 on valmistunut 2025. Palvelutasomäärittely koskee kuntakeskusten tai muiden merkittävimpien taajamien välistä, kuntarajat ylittävää liikennettä. Palvelutasomäärittely sisältää ELY-keskuksen sopimusliikenteen ja markkinaehtoisen liikenteen. Tavoitteet perustuvat matkustuspotentiaalin arviointiin, toteutuneeseen kysyntään sekä kuntien työn aikana.

Alustavan tiedon mukaan vuodelle 2026 tulossa saman verran rahoitusta kuin vuonna 2025 ja ELY-keskuksen näkemyksen mukaan määritelty palvelutaso toteutuu. Valtion rahoitus joukkoliikenteen järjestämiseen on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2023. Rahoituksen vähenemisen johdosta on jouduttu vähentämään hankintoja, ja ELY-keskuksen ostamat vuorot kuntakeskuksiin ovat vähentyneet. Jos markkinaehtoista liikennettä lakkaa tai rahoitus vähenee edelleen, on jatkossa vaarana, ettei asetettua palvelutasoa saavuteta. Vuoden 2026 alussa tapahtuvassa aluehallinnon uudistuksessa julkiseen henkilöliikenteeseen liittyvien tehtävienhoito siirtyy Traficomiin.

Ylijohtaja

Jukka Lehtinen

Jakelu

Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Tiedoksi

ELY-keskuksen kirjaamo

Tämä asiakirja KEHA/30805/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/30805/2025 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Lehtinen Jukka 17.10.2025 16:03